

Támogatott döntéshozatal

Ismertető – a protokoll alapján – a támogatóként kirendelt személyek számára

Mi jelent a támogatott döntéshozatal?

A belátási képességének kisebb mértékű csökkenése miatt segítségre szoruló nagykorú személy számára a gyámhatóság, egyes ügyei intézésének segítése érdekében támogatót rendelhet.

A támogatott döntéshozatal, mint új jogintézmény, egyéni szükségleten alapuló döntési segítséget biztosít, anélkül, hogy korlátozná az érintett személy cselekvőképességét. A támogatott döntéshozatalt igénybe vevő személy tehát továbbra is teljes cselekvőképességgel rendelkezik ügyei intézése során, segítése azonban hivatalos, jogilag elismert formát ölt.

Kik vehetik igénybe a támogatott döntéshozatalt?

A jogszabályokban meghatározottak szerint a támogatott döntéshozatal igénybevételére nagykorú, 18. életévüket betöltött személyek jogosultak, az alábbiak szerint:

- belátási képességük kisebb mértékben csökkent,
- döntéseik meghozatalában segítségre van szükségük, és
- nincs szükség gondnokság alá helyezésükre.

A támogatott döntéshozatal elrendelése nem köthető meghatározott egészségi vagy mentális állapothoz. Támogató kirendelését bárki kérheti a gyámhatóságtól, aki úgy véli, hogy általánosságban vagy egyes ügyeiben a döntései meghozatalában segítségre szorul, de magát a döntést önállóan is képes meghozni. Támogató kirendelésére a bíróság megkeresése alapján is lehetőség van, ha a gondnokság alá helyezési eljárásban a bíróság úgy véli, hogy gondnokság alá helyezésre nincs szükség.

Ki lehet támogató személy?

Támogató személyként elsősorban a támogatott személlyel bizalmi viszonyban álló személyt kell kirendelni, aki vállalja ezen feladat ellátását.

Nem lehet támogatónak kirendelni azt,

- a) akinek a személye ellen a támogatott személy tiltakozik vagy ennek hiányában is azt a személyt, akinek kirendelése a támogatott személy érdekeivel ellentétes,
- b) aki cselekvőképességet érintő gondnokság hatálya alatt áll, vagy
- c) aki maga is támogatott személy.

A támogatót a gyámhatóság rendeli ki az érintett személy számára. A támogató kirendelésére irányuló eljárás indulhat az érintett kérelmére vagy a bíróság megkeresésére. A támogató kirendeléséhez azonban, minden esetben szükség van az érintett személy egyetértésére. A támogató kirendelése történhet általános jelleggel vagy meghatározott ügycsoport tekintetében. Arra az ügycsoportra vonatkozóan azonban, amelyre a gondnokság alá helyezés vonatkozik, nem rendelhető ki támogató.

A támogatót a gyámhatóság határozatlan időre rendeli ki, azonban a kirendelés szükségességét ötévente felülvizsgálja.

Milyen alapelvek mentén kell a támogatónak eljárnia?

1. A támogatott döntéshozatal egyik legfontosabb eleme a támogatott személy és a támogató személy közötti bizalmi viszonyon alapuló partnerségi kapcsolat. A támogatónak törekednie kell a partnerségi kapcsolat kialakítására, a támogatott személy preferenciáinak, érdekeinek megismerésére, életének, döntési helyzeteinek folyamatos figyelemmel kísérésére és bizalmi viszony alapján történő, megfelelő segítségnyújtásra.

2. A támogatott döntéshozatal célja minden esetben annak a segítségnek a biztosítása, amely a támogatott egyéni érdekeinek felismerését és megvalósítását célozza. A támogatott döntéshozatal során mindig a megfelelő, egyéniesített segítséget kell nyújtani a támogatott személy számára, figyelembe véve képességeit, a segítségnyújtás mértékére vonatkozó igényét.

3. A támogató soha nem járhat el a támogatott személy helyett és nevében. A támogató a hozzá forduló támogatott személy részére szükség szerint segítséget, tanácsot ad. A segítség mértékét a támogatott személy szükséglete és az adott helyzet, probléma határozza meg.

Mik a támogató feladatai?

A támogatott személy kérelmére, a támogató jelen lehet azoknál a közigazgatási, polgári és büntető eljárási cselekményeknél, amelyekben a támogatott személy érintett, és vele az eljárási cselekmény rendjét meg nem zavaró módon egyeztethet. Jelen lehet a támogató a támogatott személy jognyilatkozatának megtételekor, és tanácsaival, tájékoztatásával a támogatott személy jognyilatkozatának megtételét elősegítheti. A támogató a segítségét, tanácsát szóban, személyes jelenlétével nyújtja, azonban a támogatott személy kérelmére vagy a gyámhatóság felhívására írásba kell foglalnia, hogy miben segítette és milyen tanáccsal látta el támogatottját.

Mikor szükséges hivatásos támogató kirendelése?

A hivatásos támogató kirendelésére akkor kerül sor, ha nincs olyan, a támogatott személy által megjelölt személy, akit támogatóul ki lehetne rendelni, és a támogatott személy egyetért hivatásos támogató kirendelésével.

Hivatásos támogató az a cselekvőképes, büntetlen előéletű személy lehet, aki a hivatásos támogatókra vonatkozó képesítési előírásoknak megfelel és vele szemben nem állnak fenn a „hagyományos támogatóknál” is megjelölt kizáró okok.

A hivatásos támogatót a szociális és gyámhivatal foglalkoztatja. Hivatásos gondnoki feladatokat ellátó személy is elláthat hivatásos támogatói feladatokat.

Egy hivatásos támogatónak 30-45 támogatottja lehet.

Mire kell támogatóként odafigyelni?

Támogatóként eljárásunk során, illetve a támogatott személlyel való kapcsolatunkkal összefüggésben tartsuk szem előtt az alábbiakat:

1. Rendszeresen kísérjük figyelemmel a támogatott személy helyzetét, amennyiben lehetséges, segítsük a személy körüli természetes támogató háló kialakítását!
2. Törekedjük a támogatott személlyel partnerségi kapcsolat kialakítására, a támogatott személy preferenciáinak, érdekeinek megismerésére és az ennek megfelelő segítségnyújtásra!
3. Minden esetben a támogatott személy érdekeinek érvényesítésével segítsük a döntéshozatalt!

4. Ne felejtsük el, hogy a támogató soha nem járhat el a támogatott személy helyett és nevében!
5. Nem minden esetben az ésszerűség elveinek érvényesítése a legfőbb szempont egy döntés meghozatalánál, azonban a döntés a személy elhatározása alapján, a következmények ismeretében így is szolgálhatja az ő legjobb érdekeit.
6. Bátran kérjünk segítséget a fogyatékos emberek életvitelét segítő intézményektől, érdekképviselő szervezetektől vagy más az adott ügyet érintő, szakismerettel rendelkező személyektől vagy szervezetektől!
7. Ismerjük meg a támogatott személy kommunikációs igényeit! A szóbeli interakciók során figyeljünk az alábbiakra:
  - Használjunk ésszerű, rövid mondatokat, ne bonyolítsuk túl mondanivalókat! Mondataink legyenek világosak és lényegre törőek.
  - Használjunk közismert szavakat, kerüljük az idegen szavak, bonyolult kifejezések használatát!
  - Mindig kérdezzük meg az érintett személyt érti-e, tudja-e követni a mondanivalót!
  - Amennyiben nem feltétlenül szükséges, ne használjunk nagy számokat, használjuk inkább helyette a „sok, nagyon sok” kifejezéseket!
  - Kerüljük az elvont fogalmak használatát!
  - Mellőzzük a tagadó szó szerkezeteket, helyezzük inkább a hangsúlyt a konkrét cselekvést leíró mondatokra!